

[0076]

KNOP SYN SKYLGER SPRAEKLARE.

Fan ûnderskate kanten is lof útsprutsen foar it boek tan G. Knop silger 'De spraakkunst der Terschellinger dialecten'. Al waerd fan de kant fan de faklju dan ek biswier makke tsjin de methoadyske opset, it oardiel wie dochs dat mei dit boek in founemint lein is dêr't op fuortboud wurde kin.

Ik wol dat net graech ûntstride en ik wol ek foar oaren net ûnderdwaen yn tankberens foar it greate wurk dat hjir dien is, mar ik mei der dochs op wize dat it materiael dat it boek bifettet mei de nedige reserve brûkt wurde moat. Dat jildt binammen (mar net allinne) foar hwat it dialekt fan Midslâns oangiet.

Prof. Buma wiisde der yn syn bisprek yn De Nieuwe Taalgids, XLVIII (1950), p, 109 al op dat it part fan it boek dat oan it Midslânzers wijd is gâns minder folslein is, omt de auteur hjir fjirder fan syn ûnderwerp stie. It is net myn doel yn it ûndersteande oanfollingen to jaen op it haedstik mei de titel 'Overzicht van de klankleer van het dialect van Midland', (side 107 o/m 121) mar allinnich it dêr yn foarkommende materiael kritysk to bisjen. Dêrby bisykje ik my to hâlden oan it fonetysk systeem dat Knop brûkt en hâld ik my oan syn paragrafearing.

Earst lykwols in pear algemienere opmerkingen.

Yn § 380 seit de skriuwer: 'Terwijl wgm. anl. g tersch.- fri. overal stemloze spirant χ is, heeft M. merkwaardigerwijs de stemhebbende explosief g geconserveerd'. Dat liket nearne nei, hwant de g yn Midslâns is gjin explosyf, mar in spirant, en dan stimhawwend. Sels yn de kombinaesje *sch* hat de g tendins stimhawwend to wêzen.

Dy selde tendins is der ek by de einkonsonanten (b, d, g, v, z), dy' t ik dêrom ek yn de fonetyske transkripsje sa oantsjut.

De útsûnderingen falle dêrtroch nammersto mear op.

§312	[an]	m.w. ¹³⁾	[ɔn]
	[bar χ]	m.w.	[bar ^ə ɣ]

13) m.w. = moat wêze.

	[s _χ o:t]	m.w. [s _γ o:d]	
	[blot]	m.w. [blo:d]	
	[glos]	m.w. [γlos]	
	[h _o :nt]	m.w. [h _o :nd]	
	[l _o :nt]	m.w. [l _o :nd]	
	[br _o :nt]	m.w. [br _o :nd]	
	[gans]	m.w. [γ _o :nz]	(fūgel) of
		[γ _o :ns]	yn: godganse dag en ongans
	[māns]	m.w. [m _o :ns]	
	[kront]	m.w. [kront]	
	[bE.ləχ]	m.w. [bEləγ]	
	[gE ⁱ s]	m.w. [γEs]	
	[təga:rə]	m.w. [təγa:rə]	
	[swa:t]	m.w. [swa:d]	
	[bE:t]	m.w. [bE:d]	
	[gE:n]	m.w. [γE:n]	
§ 314	[lɛf]	m.w. [lɛf]	
	[fɛk]	m.w. [fɛk]	
	[sɛl]	m.w. [sol]	dêr njonken bistiet [sɛl], my tinkt as aldere foarm.
	[ɛrχ]	m.w. [er ^ə γ]	
	[mɛrχ]	m.w. [mer ^ə γ]	
	[s _χ ɛrp]	m.w. [sγer ^ə p]	
§ 315	[so]	m.w. [sō]	as ynterjeksy [so:ə]
	ander:	m.w. [ondər]	
§ 316	[ɛnt]	m.w. [ɛnd]	
	[sE.ət ri:də]	m.w. [sE:d ri:də]	
	[fɛn]	m.w. [fɛn]	yn ôfwiking fan hwat K opmerkt.
	[s _χ ɛpə]	m.w. [sγɛpə]	
§ 317	[bɛrχ]	m.w. [ber ^ə γ]	

	[mɛrk]	m.w.	[mɛr ^ə k]	
	[rɛ.gən]	m.w.	[rɛ.ɣən]	
	[stɛ.]	m.w.	[stɛ d]	
	[stɛ.tjə]	m.w.	[stɛ.tʃə]	
	[bɛtstit]	m.w.	[bɛstid]	
§ 318	[hɛ:t]	m.w.	[hɛ:d]	
	[swɛ:t]	m.w.	[swɛ:d]	
	[pɛ:t]	m.w.	[pɛ:d]	
	[lɛ:s]	m.w.	[lɛ:z]	
	[lɛntɛ:rn]	m.w.	[lɛntɛ:rən]	
	[wɛ:dɛx]	m.w.	[wɛ:dɛx]	
	njonken	[fɛ:r]	bistiet	[fɛ:r]: de komparatyf is [fɛdər]
§ 320	[sɣɛŋkə]	m.w.	[sɣɛŋkə]	
	[mɛns]	m.w.	[mɛ:ns]	
§ 321	[güster]	m.w.	[yüster]	
	[gɛ.st]	m.w.	[ɣɛst]	
	[düze]	m.w.	[døzə]	
	[wot]	m.w.	[wöt]	
	[wɔrrə]	m.w.	[wörə]	
§ 322	[lɛ:gə]	m.w.	[lɛ:ɣə]	
	[sɛ:gə]	m.w.	[sɛ:ɣə]	
	[wɛ:x]	m.w.	[wɛ:ɣ]	
§ 323	[ɔttən]	m.w.	[ötən]	
	[fɛrve]	m.w.	[fɛr ^ə wə]	
	[stɛrve]	m.w.	[stɛr ^ə wə]	
	[dɛlve]			haw ik nea met yn it dialekt fan M.
	[swa:fɛl]	m.w.	[swa:wɛl]	
§ 325	[bɛɣfɛnə]	m.w.	[bɛɣfɛnə]	is dy ɣinprintflater lykas de dûbelen of is K. dochs net sa wis hwat syn g oangiet?
§ 326	[sɣyt]	m.w.	[sɣyt]	
	[bɔɛt]	m.w.	[bɔ:t]	
	[nitɛn]	m.w.	[nɛ.tən]	
	[sɣimɛra.vond]	m.w.	[sɣimɛrɛuɛn]	

	[tripelje]	m.w.	[tripelə]	
	[wilex]	m.w.	[wilev]	
	[le:nex]	m.w.	[le.nəv]	
§ 328	[besyerme]	m.w.	[besyer ^ə mə]	
	[kerk]	m.w.	[ker ^ə k]	
§ 329	[fos]	m.w.	[fās],	oars as K. eksplisyt seit.
	[hassens]	m.w.	[hāsens],	dêrnjonken soms [hāsəs]
	[dati:n]	m.w.	[dāti.ən]	
§ 330	[tüssen]	m.w.	[tüsən]	
§ 331	[χlɛ:nstere]	m.w.	[ylɛ:nstere]	mei dêrnjonken [vlɛ:nstere]
§ 332	[folgə]	m.w.	[foləvə]	
	[folk]	m.w.	[fol ^ə k]	
	[bo.ltsjə]	m.w.	[bo.ltʃə]	
	[soutpotsjə]	m.w.	[soutlokjə]	dêrnjonken ek [soutpotʃə]
	[lōbbes]			is net eigen oan it M.
§ 333	[bolle]	m.w.	[bolə]	
	[χlop]	m.w.	[ylɔp]	
§ 334	[pɔ:təχ]			is net eigen oan it M; wol it verbum [pō:tə]
	[sχɔ:l]	m.w.	[syɔ:l]	
	[sχottel]	m.w.	[syōtəl]	
	[hünEn]	m.w.	[hünən]	
	[bo.χ]	m.w.	[bo.ɣ]	
	[ro.f]	m.w.	[ro.v]	
§ 335	[kugel]	m.w.	[kuyəl]	
§ 337	[fərbōnnən]	m.w.	[fəbōnən]	
	[hōndert]	m.w.	[hōndət]	
	[χəsont]	m.w.	[yəsənd]	
	[bütter]	m.w.	[büter]	
	[bürger]	m.w.	[büryer]	
	[bürgeme.ster]	m.w.	[büryəme.stər]	
	[solle]	m.w.	[solə]	dêrnjonken [sələ]
§ 338	[bɔ:t]	m.w.	[bō.əd]	

	[nɔ:t]	m.w.	[nø.əd]	
	[ɔ:t]	m.w.	[ø.əd]	
§ 339	[bɔrrel]	m.w.	[børel]	
	[bɔstəl]	m.w.	[bøstəl]	
	[sɔɔier]	m.w.	[syɔier]	
	[bɔst]	m.w.	[bøst]	
	[fɔt]	m.w.	[føt]	
	[sɔɔfjə]	m.w.	[svɔfjə]	
	[kɔst]	m.w.	[køst]	
	[kɔt]	m.w.	[køt]	
	[sɔɔsti:n]	m.w.	[syðsti:n]	
	[stɔttə]	m.w.	[støtə]	
	[wɔst]	m.w.	[wøst]	
	[wɔttəl]	m.w.	[wøttəl]	
	[bɔrre]	m.w.	[børe]	
	[knɔ.rə]	m.w.	[knøre]	dærnjonken [knərə]
	[snɔrre]	m.w.	[snøre]	
	[fɔ.st]	m.w.	[føst]	
	[fürk]	m.w.	[für ^ə k]	
	[kürf]	m.w.	[k3r ^ə v]	
	[würm]	m.w.	[wür ^ə m]	
	[würge]	m.w.	[würvə]	
	[sworf]	m.w.	[swø ^ə v]	
	[sworven]	m.w.	[swørvən]	
	[bɔrχ]	m.w.	[bø ^ə γ]	
	[bɔrgən]	m.w.	[børvən]	
	[ɔrf]	m.w.	[ø ^ə v]	
	[ɔrven]	m.w.	[ørvən]	
	[mɔrk]	m.w.	[mø ^ə k]	
	[mɔrkən]	m.w.	[mørkən]	
	[wɔrf]	m.w.	[wø ^ə v]	
	[wɔrven]	m.w.	[wørvən]	
	[stɔrf]	m.w.	[stø ^ə v]	
	[stɔrven]	m.w.	[størvən]	
	[sündaχ]	m.w.	[sünda γ]	

	[borge]	m.w.	[bɔrve]
	[dorp]	m.w.	[dɔrɐp]
	[korrɛl]	m.w.	[kɔrɛl]
	[morgən]	m.w.	[mɔrvən]
	[sɔrv]	m.w.	[sɔrɐv]
	[stɔrm]	m.w.	[stɔrɐm]
	[sɔɹlduk]	m.w.	[sɔɹlduk]
§ 340	[ɔut]	m.w.	[vɔud]
	[sɔuɐr]	m.w.	[sɔuɐr]
§ 341	[brüɣ]	m.w.	[brüɣ]
	[knɛppɛlə]	m.w.	[knɛpɛlə]
	[mɛɣ]	m.w.	[mɛv]
	[rüɣ]	m.w.	[rüv]
	[drɛppe]	m.w.	[drɛpɛ]
	[küssən]	m.w.	[küsən]
	[lüstə]	m.w.	[lüse]
	[drük]	m.w.	[drɔk]
	[ɣɛlök]	m.w.	[ɣɛlɔk]
§ 342	[fɔgəl]	m.w.	[fɔɣɛl]
	[kɔnsən]	m.w.	[kɔ:nɛr] of [kɔ:nən]
	[tɔgən]	m.w.	[tɔvən]
	[jɔkə]	m.w.	[jɔkɛ]
	[sɔɹt]	m.w.	[sɔvɔt]
	[fɔ.lə]	m. w.	[fɔ.lə]
	[sɔɹlduk]	m.w.	[sɔɹlduk] dɛrnjonken [sɔɹlduk] en [sɔɹlduk]
	[sɔɹrɛls]	m.w.	[sɔɹrɛls]
§ 343	[ɔns]	m.w.	[ɔnz] [dyst] komt wol yn M. foar, yn ɔfwiking fan hwat K. seit
§ 344	[E.ər]	m.w.	[E:ɹ]
	[blɛ.ər]	m.w.	[blɛ:ɹ]
	[blɛ.ɛzə]	m.w.	[blɛ:zə]
	[brɛ.də]	m.w.	[brɛ:də]

§ 345 [blə:u] [sa:gən] [pə.əl] [ma:nt]	m.w. [blə:u] m.w. [sə:vən] m.w. [pa.əl]	mei t is dizkear goed; it meartal is [ma:ntən]
§ 346 [ga.və]	m.w. [γə.və]	It is net dúdlik hwat hjir bidoeld wurdt, omt K. it foar it Ljouwer- ter geef oer set.
[le:χ] [kE.əs] [sχE.ər] [hE.rəŋ] § 348 [hi.ər] [bi.ər] [bri.əv]	m.w. [le.γ] m.w. [kE:z] m.w. [sγE.r] m.w. [hE.rEŋ] of [hE.rəŋ] m.w. [hi:r] m.w. [bi:r]	dêrnjonken ek [bri:v]
[spigəl] [ssi]	m.w. [spiγəl]	dêrnjonken ek [side] byg. [sō səxt os side]
§ 349 [drive] [flip] [gri:mə] [fnosse] [lif] [pilk] [piləbo:χ] [pi.əp] [stif] [sχrive] [rsigə]	m.w. [dri:və] m.w. [flib] net eigen oan it M. m.w. [fnoskə] dêrnjonken [fnosə] m.w. [liəv] m.w. [pilək] m.w. [piləbo:γ] m.w. [pi:p] m.w. [sti:v] m.w. [syri.və] m.w. [ri:və] m.w. [fsiond]	
§ 350 [fsiant]		

	[fsif]	m.w.	[fsiv]	
	[fifti:n]	m.w.	[fifti.ən]	
	[fsin]			allinnich yn 'e bitsjut- ting: moai, noflik; yn al- le oare bitsjuttingen: [fin]
	[anno:mən]	m.w.	[ono:mən]	
	[befstext]	m.w.	[befstəyd]	
§ 352	[gu.əd]	m.w.	[yu.əd]	
	[huf]	m.w.	[huv]	
	[plux]	m.w.	[pluv]	
	[klos]	m.w.	[kwost]	
§ 354	[grəm]	m.w.	[vrəm]	
	[brəs]			dêrnjonken, predikatyf brûkt, ek [brɔsk]
	[bru:lə]	m.w.	[bru.ələ]	
	[fêrdomme]	m.w.	[fêdome]	as verbum: as flok (ûn- der ynfloed fan 'e emoti- onaliteit: [fêrdome]
§ 355	[mɔt]	m.w.	[mɔt]	
	[mɔst]	m.w.	[mɔst]	Dat ɔ in apart foneem is blykt út it praet. dou [mɔst] fan it verbum [ma:ye]
	[mos]	m.w.	[moz]	
	[mɔttən]	m.w.	[mɔttən]	
§ 356	[gu:d]	m.w.	[yu.əd]	forl. § 352 dêr't dit subst. ek neamd wurdt. It adj. is: [yud]
	[sxunn]	m.w.	[syunn]	
§ 359	[kui]	m.w.	[ku.ə]	
	[kuiəs]	m.w.	[kui ^ə z]	
§ 360	[go:ns]	m.w.	[yo:nz]	subst: It adj. is: [yo:ns]
	ander	m.w.	[ondər]	
§ 361	[bugə], [by.gə]	m.w.	[by:və]	
	[dryf]	m.w.	[dry:v]	
	[dyf]	m.w.	[dy:v]	
	[dyzənt]	m.w.	[dyzənd]	
5/32	[xrys]	m.w.	[xrys]	

	[lys]	m.w. [lys]	yn plurale bitsjutting: sing: [lyz]
	[gyl:]	m.w. [vylə]	
	[mizəls]	m.w. [misəls] [ryvələ]	komt wol foar yn de bitsjut- ting: fan boppe del komme fan droech spul.
	[rolə]	m.w. [rolə]	
	[hollFɔkjə]		haw ik nea heard en ek by neifraech gjin lju metten dy't it koenen. It M. wurd foar it ding is [hɔ:rəntʃə]
	[sxruf]	m.w. [syruv]	
	[struf]	m.w. [struv]	
	[hi:mə]	m.w. [hi.əmə]	
	[slyx]	m.w. [sly:v]	
	[jukə]	of verkort [jɔkkə] m.w. [jɔkə]	
	[krɛ:s]	m.w. [krɛ:z]	
§ 362	[sxy:r]	m.w. [sy:v:r]	
§ 363	[slɔffərəx]	m.w. [slɔfərəv]	dêrnjonken [slɔdəv]
§ 364	[hɛ:s]	m.w. [ha:z]	
	[ət hɛ:t mi in'e ke:l]	m.w. [ət hɛ:st mi ɛn ə ke:l]	
		mei dêrnjonken [ət hɛ:t ɛnsfɪh.]	
	[me:r]	m.w. [mɛ:r]	
	[lsddər]	m.w. [lsdər]	
§ 365	[sle:f]	m.w. [sle:v]	
	[sne:s]	m.w. [sne:z]	
	[he:ltit]		is net eigen oan it M.; dat hat [ɔltid] en [dɛ hɛ:lə tid]
§ 366	[ɔlli:nd]	m.w. [ɔli:nɛv]	of [ɔli:ndɛv]
	[gisəltɔp]	m.w. [ɣisəltɔp]	
	[gi:zələ]	m.w. [ɣisələ]	
	[stinnən]	m.w. [stinn]	
	[sɔ glo:d ɔs ɛn skkəl]		haw ik nea heard; wol [sɔ ɣlo:d ɔz ɛn bɪkəl]
	[gre:p]	m.w. [ɣre:p]	
	[e:wəx]	m.w. [e:vəɣ]	
	in hele giesel		komt yndied yn M. net foar. Wol byg. hɛi mɛ:ktɛ ɛn ɣisəl (waerd...

- [rike]
- § 367 [arbsit] m.w. [arbsid] fuortslingere) hei mæ:kte en
visel En e ronte (draeide om
syn as).
ûnbikend; der wurdt sein [bæ:ke]
- [fsilex] m.w. [fsiley]
[lside] en [fersprside] {m.w. [fəsprside]} en [flsie]
hearre ek net botte eigen.
- [flsis] m.w. [flsiz]
[wigere] m.w. [wi:ere]
§ 368 [mō:et] m.w. [mō.ət] mar is in ûneigen wurd.
[tō:en] m.w. [tō.ən]
[ro:f] m.w. [ro:v]
- § 369 [blō.ət] m.w. [blō.ət]
[bō.ən] m.w. [bō.ən]
[grō.ət] m.w. [grō.ət]
[lō.ən] m.w. [lō.ən]
[slō.ət] m.w. [slō.ət]
[ho.ft] m.w. [ho:vd]
[slō.ətə] m.w. [slō.ətə]
[ti:mə] m.w. [ti.əmə]
[indo.pə] m.w. [indo.pə]
§ 370 [dœu] m.w. [dœu]
§ 371 [bædrigə] m.w. [bædriyə]
[dif] m.w. [di.v]
[gi.ətə] m.w. [gi.ətə]
[lEskən] allinne by de âlderein noch yn
gebrûk.
- § 372 [fli.əs] m.w. [fli.əz]
§ 375 [ort] m.w. [ōt]
[fEsse] m.w. [fEsə]
[swa:itsjə] m.w. [swa:ltʃə]
§ 376 [bE:t], [bE.ət] m.w. [bE:d], [bE.əd]

	[het]	hard, hart	m.w. [hāt]	hart	
			en [hād]	hard	
	[sχosti:n]		m.w. [svōsti:n]		
	[gE:n]		m.w. [vE:n]		
	[fændəl]		m.w. [fāndəl]		
	[hE:lək]	}		dêrnjonken - faek út 'e e-	
	[E:lək]			motionaliteit wei - faek	
				[hE:rlək] en [E:rlək]	
	[dæmst]		m.w. [dæ mst]		
	[fənumt]		m.w. [fənumd]		
	[sE'k]		m.w. [sEk]	fān sel ik	
			[sək]	fān sal ik	
	dou [sast]		m.w. dou [syst]		
	[as]		m.w. [os]		
§ 377	[hæmmer]		m.w. [hamer]		
	[ons]		m.w. [o ⁿ s]		
	[ānder]		m.w. [ōnder]		
	[gæns]		m.w. [yo: ⁿ z]		
	L. duust buil op 't K. forsint him hjirre tige. Inver- hoofd, Kil. donst bum [bēdste] komt noch M. noch Sk- bestaat M. niet. fr. foar. [bēdste] is de foarm fan Daar wel, even- de twade persoan inkeldtal fan Sk, als tersch- fri. fr. bēds.re = bidjerre., yn de út- [bēdste] flauw drukking: [de bēdste dē.r {fōn ə vallen (van de stārk}] M: [de bēderfst dēr {fōn stank) ə stārk}] dēr't de "men" yn bitsjut. Is duust L. buil op 't hoofd? It wol my net rjocht oan.				
	[fē.nstər]	of	m.w. [fē.nstər]		
	[fēinstər]		[fēinstər]	komt net foar.	
	[mE:ns]		m.w. [mE:ns]		
	[dE:nesdæχ]		m.w. [dE:nezdæχ]		
	[wu:nsdæχ]		m.w. [wu:nzdæχ]		
	[gæ:n]		m.w. [væ:n]		
	[si:n]		m.w. [si.ən]		
	[bE:nən]		m.w. [bE:n]		
	[oltiden];	dêrnjonken	[oltid]		
§ 378	[bostəl]		m.w. [bōstəl]		

	[kəsdaɪ]	m.w.	[kəzdaɪ]	
	[sɪə.mə]	m.w.	[sɪə.mə]	
	[sɪri:we]	m.w.	[sɪri:və]	
	[sɪri.mə]			is gjin M.; faeks hatien it oernommen fan in Ljou- werter badgast.
	[wəsə]	m.w.	[wəsə]	
	[məsɪ:n]	m.w.	[məsɪn]	
	[bɒtsɪp]	m.w.	[bɒtsɪp]	
	[mɛns]	m.w.	[mɛns]	
	[flɛis]	m.w.	[flɛiz]	
	[grɔ:tsk]	m.w.	[grɔ:tsk]	
	[brɒs]	m.w.	[brɒs]	en [brɒsk] sjoch § 354
§ 379	[brɛ.də]	m.w.	[brɛ.də]	
	[ri:də]	m.w.	[ri:də]	
	[sɔ:ədə]	m.w.	[sɔ:ədə]	
	[a:r]	m.w.	[a:r]	
	[tɛgɛ.rə]	m.w.	[tɛgɛ.rə]	
	[mɛm]	m.w.	[mɛ:m]	of [mɛ.əm]
	[schürrelɔk]	m.w.	[syürlduk]	sioch § 342
	[bɛstɪ]	m.w.	[bɛstɪ]	
	[la:t]	m.w.	[la:d]	
	[mu.ət]	m.w.	[mu.əd]	
	[sla:t]	m.w.	[slɛ:d]	
	[gɪjə]	m.w.	[yuijə]	
	[fɒnnən]	m.w.	[fɒnən]	of [fɒnɪ]
	[bɒnnən]	m.w.	[bɒnən]	of [bɒnɪ]
	[hɒnt]	m.w.	[hɒnd]	
	[pɒnt]	m.w.	[pɒnd]	
	[tɔ:ən]	m.w.	[tɔ:n]	
	[brɔ:n]	m.w.	[brɒnd]	of [brɔ:nd]
§ 380	[gɪ.əd]	m.w.	[yɪ.əd]	
	[gɛ:n]	m.w.	[yɛ:n]	
	[wsɪɛ:n]	m.w.	[wsɪɛ:n]	sa is 't fansels net krekt, mar hjir liket it dochs it meast op.

[nəlf]	m.w. [hələv]	
[dɒlle]		is net eigen oan M.
[sɛls]		komt yn it M.net foar;
		it bigryp wurdt om-
		skreaun.
[di.əf]	m.w. [di.v]	
[frɛmt]	m.w. [frɛ:md]	
[flɛis]	m.w. [flɛiz]	
[si.ək]	m.w. [sik]	
[swat]	m.w. [swät]	
[sɛsti.n]	m.w. [sɛsti.ən]	
[no nit]	m.w. [no nit]	
[warit]	m.w. [wɛ:rid]	of [wɛ:rhid]

Grins.

J. Smit.

* * *